

Cymraeg mewn
Ymarfer Proffesiynol 2
2024-25

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre *for* Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

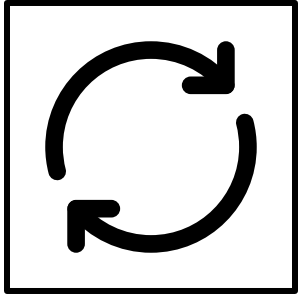
www.athrofa.cymru

Darlith 5 : Adolygu cyfarwyddiadau a
chynllunio

h.jones@pcyddds.ac.uk

Allwedd:

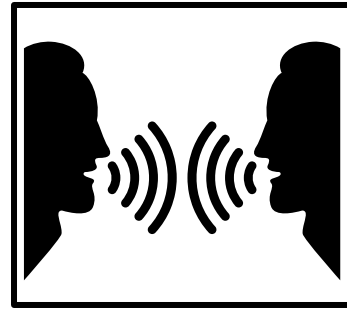
Drilio

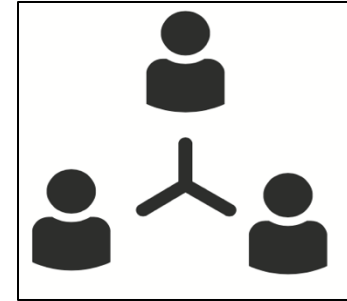
Ymarfer ar
lafar (yn
unigol)

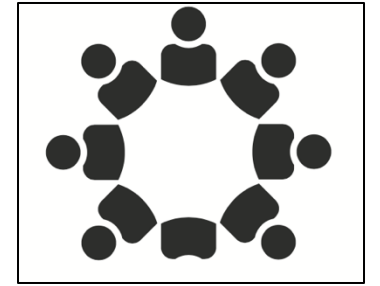
Tasg
wrando

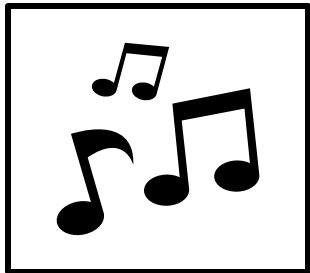
Gwaith
pâr

Grŵp o
dri

Gwaith
grŵp

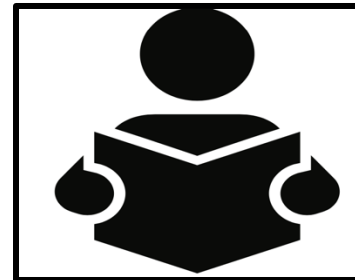
Amser
canu

Gwaith ar
y byrddau
gwyn

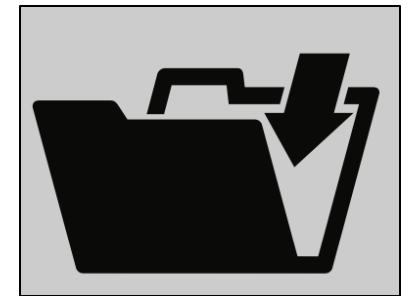
Tasg
ysgrifennu

Tasg
ddarllen

Help llaw

Tystiolaeth
i'r
Portffolio

Nod y ddarlith:

- Adolygu cyfarwyddiadau.
- Cynllunio gwers.

Cwestiynau a chyfarwyddiadau cwrtais

Mae modd gofyn i rywun wneud rhywbeth mewn ffyrdd eraill. Rydyn ni wedi edrych ar orchmynion uniongyrchol hyd yn hyn, ond ceir dull cwmpasog o ofyn i wneud rhywbeth e.e :

Wnei di...?

Wnewch chi...?

Cwestiynau cwrtais

Wnei di...?
(Unigol)

Wnewch chi...?
(Lluosog)

Prifysgol Cymru
Y Drindod Dewi Sant
University of Wales
Trinity Saint David

Yr Athrofa
Centre for Education
Addysg i Gymru | Education for Wales

www.athrofa.cymru

Wnei di...? Wnewch chi...?

Gallwn ddefnyddio ffurfiau dyfodol y ferf 'gwneud' i gyfleu gorchmynion yn gwrtais. Mae'r ferf yn treiglo'n feddal ar ddechrau'r cwestiwn a cheir treigladd meddal yn dilyn y cwestiwn e.e :

Wnei di roi dy lyfr ar
fy nesg Tomos?

Wnewch chi ddod i'r
ymarfer amser cinio?

Atebion cywir...

			
Unigol	<u>W</u> nei...?	Gwnaf	Na <u>w</u> naf
Lluosog	<u>W</u> newch chi...?	Gwnawn	Na <u>w</u> nawn

Alli di...? Allwch chi...?

Gallwn ddefnyddio ffurfiau dyfodol y ferf 'gallu' i gyfleu gorchmynion yn gwrtais. Mae'r ferf yn treiglo'n feddal ar ddechrau'r cwestiwn a cheir treigladd meddal yn dilyn y cwestiwn e.e :

Alli di **g**wblhau hwn fel gwaith cartref?

Allwch chi **dd**od i'r ymarfer pêl-droed yfory ?

Atebion cywir...

			
Unigol	<u>A</u> lli di...?	Gallaf	Na <u>a</u> llaf
Lluosog	<u>A</u> llwch chi...?	Gallwn Gallaf	Na <u>a</u> llwn Na allaf

Allet ti...? Allech chi...?

Hefyd, mae modd defnyddio'r ffurfiau amodol canlynol:

Allet ti ychwanegu
mwy?

Allech chi dacluso?

Atebion cywir...

			
Unigol	<u>A</u> llet ti...?	Gallwn	Na <u>a</u> llwn
Lluosog	<u>A</u> llech chi...?	Gallen Gallwn	Na <u>a</u> llen Na allwn

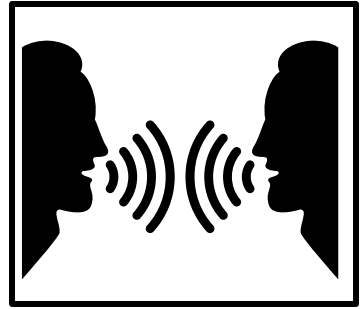
Hoffwn i..

Wrth roi cyfarwyddiadau, mae defnyddio 'Hoffwn i' yn ddefnyddiol.

Cofiwch mae gwrthrych berf bersonol yn **treiglo'n feddal** e.e.

- Hoffwn dynnu eich sylw at fap o'r wlad.
- Hoffwn i chi dacluso'r ystafell cyn amser chwarae.
- Hoffwn i ti wrando nawr, Liwsi.
- Hoffwn i chi gymharu'r ddau frenin.
- Hoffwn i chi eistedd ar y mat yn barod am stori.

Cwblhewch y frawddeg...

e.e. Hoffwn i i chi wrando'n ofalus ar y stori.

Wnei di?

Wnewch chi?

Alli di?

Allwch chi?

Allet ti?

Allech chi?

Trafodwch

Meddyliwch am un Maes Dysgu a Phrofiad a thrafodwch beth sy'n gwneud gwers dda.

Gallwch drafod gwers ddysgoch chi neu wers a welwyd yn cael ei haddysgu.

Rhannwch eich syniadau a lluniwch restr ar gyfer adrodd yn ôl.

Trafodwch ...

Mae cynllunio ffocws iaith clir yn berthnasol i wersi leithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu'n unig.

Ydych chi'n cytuno?

Mae modd cynllunio ffocws iaith i unrhyw wers. Beth am ystyried?

- Pa batrwm iaith sy'n cefnogi nod y wers (mewn unrhyw Faes Dysgu a Phrofiad), e.e. geirfa allweddol; patrwm cwestiwn ac ateb; dechreuadau brawddegau; testun estynedig, a.y.y.b.?
- Oes ffocws iaith i bob tasg?
- Beth fydd adeiladwaith y wers (h.y. i gyrraedd y nod terfynol)?
- Sut byddwch chi'n gwahaniaethu o fewn y dosbarth?

Cynllun Gwers

Blwyddyn: 4 Cynradd: cyfrwng Cymraeg	Maes Dysgu a Phrofiad: Mathemateg a Rhifedd	Nod y wers: Dysgu nodweddion siapiau 2D gan ddefnyddio'r cwestiynau 'Sawl'/'Faint'.
Gwybodaeth flaenorol: - Enwi siapiau 2D - Deall bod siâp yn medru bod yn enw unigol benywaidd neu wrywaidd.	Geiriau allweddol: ymyl cornel ochr Ffocws iaith: - Dysgu'r gwahaniaeth rhwng y ddau gwestiwn sef 'Faint' a 'Sawl' wrth ddysgu mwy am siapiau 2D. - Mae angen defnyddio 'sawl' ar ddechrau'r cwestiwn wrth gyfeirio at enwau unigol e.e. Sawl ymyl sydd gyda'r triongl? - Mae angen defnyddio 'faint' ar ddechrau'r cwestiwn wrth gyfeirio at enwau lluosog e.e. Faint o gorneli sydd gyda'r seren? - Cofiwch: Mae treigladd meddal ar ôl yr arddodiad 'o'.	Gweithgareddau addysgu a dysgu: - Tasg adolygu: defnyddio cardiau fflach neu luniau ar gyflwyniad Powerpoint er mwyn drilio enwau'r siapiau. - Chwarae chwap gan ddefnyddio lluniau siapiau gwahanol ar y bwrdd gwyn a gwasgwr pryfaid. Bydd y dysgwr sy'n dewis y siâp cywir yn gyntaf yn ennill. - Drilio'r cwestiynau gan ddefnyddio pêl, e.e. Sawl dosbarth sydd yn yr ysgol? Faint o gadeiriau sydd yn y dosbarth? Sawl ymyl sydd gyda'r triongl? Faint o gorneli sydd gyda'r seren? - Gwaith pâ'r/ grŵp: Defnyddio Mat Iaith a dis poced gyda'r siapiau ynddynt i ymarfer gofyn 'Sawl...?/Faint...?'.
Adnoddau: - Cardiau fflach neu gyflwyniad Powerpoint. - Gwasgiwr pryfaid. - Pêl. - Disiau poced yn cynnwys lluniau o'r siapiau sydd ar y Mat Iaith. - Mat Iaith.		

Siapiau 2D

Sawl...?

Sawl **cornel** sydd gyda'r
.....?

Bydd angen defnyddio
'Sawl..?' wrth ddefnyddio
enwau **unigol**.

Faint...?

Faint o **g**orneli sydd gyda'r
.....?

Bydd angen defnyddio 'Faint
o..?' wrth ddefnyddio enwau
lluosog.

Cofiwch am y treigladd meddal ar ôl 'o'

Geirfa allweddol

Unigol

Lluosog

cornel
(b)

corneli

ochr
(b)

ochrau

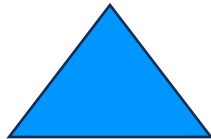
ymyl
(b/g)

ymylon

Sgwâr

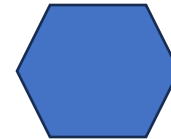
Triongl

Pentagon

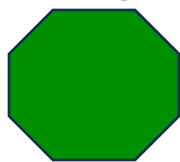
Hechsagon

Heptagon

Octagon

Seren

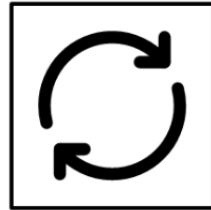

Petryal

Pa fethodolegau caffael a datblygu iaith fydd fwyaf addas i'r wers?

Ydych chi'n cofio rhain?

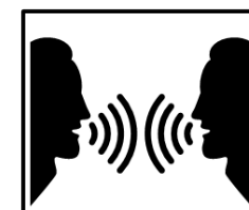
Drilio

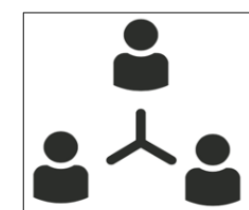
Ymarfer ar lafar (yn unigol)

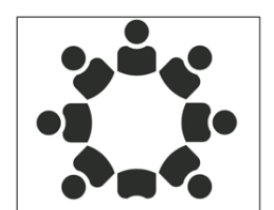
Tasg wrando

Gwaith pêr

Grŵp o dri

Gwaith grŵp

Amser canu

Gwaith ar y byrddau gwyn

Tasg ysgrifennu

Tasg ddarllen

Help llaw

Tystiolaeth i'r Portffolio

Pa fethodolegau caffael a datblygu iaith fydd fwyaf addas i'r wers?

- Pa weithgareddau cynhesu fyddwch chi'n eu cynllunio?
- Oes tasgau gwrando / llafar / darllen / ysgrifennu? Pa rai fyddwch chi'n eu cynllunio?
- Pa eirfa / batrymau iaith fyddwch chi'n eu drilio? Sut?
- Pa gemau iaith fedrwch chi eu chwarae?
- Oes angen mat iaith i'w cefnogi?

Trafodwch ...

Faint ohonoch chi sydd wedi cynllunio gwers mewn unrhyw Faes Dysgu a Phrofiad (ac eithrio Maes Dysgu a Phrofiad Ieithoedd, Llythrennedd a Cyfathrebu) sydd â ffocws iaith clir? Rhannwch.

Noson Tân Gwylt

Blodau yn yr awyr
Â'u petalau tân,
A'r gwenyn o'u cwmpas
Yw'r gwreichion mân.

Ffynnon yn byrlymu
A'r dŵr yn llifo o liw gwaed
A bang! bang! ergydion
O gylch fy nhraed.

Rhoi'r hen ddyn yn barod
Uwch y pentwr dail,
Gweld y fflamau'n neidio
I fyny o'r sail.

Gwichian, gweiddi, sgrechian
Wrth weled y fflam
Yn llyfu'i ddillad carpiog
A'i hen gorff cam.

Noson Tân Gwylt

Sobri tipyn wedyn,
Ofni....a mynd yn fud,
Wrth weld y tân newynog
Yn ei fwyta i gyd.

Yna chwerthin eto,
A gweiddi'n groch
Wrth wyllo hynt y roced
Â'i chynffon goch.

gan T.Llew Jones. (*Cerddi Newydd i Blant, T.Llew Jones, Gwasg Gomer*)

Eich tro chi...

<u>Y Celfyddydau Mynegiannol</u>	<u>Iechyd a Lles</u>	<u>Y Dyniaethau</u>
<u>Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu</u>	<u>Mathemateg a Rhifedd</u>	<u>Gwyddoniaeth a Thechnoleg</u>

Cynllun Gwers

Blwyddyn:	Maes Dysgu a Phrofiad:	Nod y wers:
Gwybodaeth flaenorol:	Geirfa allweddol:	Gweithgareddau:
Adnoddau:	Ffocws iaith:	

Gwaith pêr:

Mewn parau, yn seiliedig ar y gerdd 'Tân Gwyllt' gan T.Llew Jones:

- cynlluniwch wers sydd â ffocws iaith clir;
- cofiwch adolygu patrymau iaith a ddysgwyd yn flaenorol;
- cofiwch ddefnyddio methodolegau caffael iaith, e.e. drilio, canu, tasg wrando, chwarae gêm(au), gwaith pêr, gwaith grŵp, a.y.y.b.
- Oes angen Mat Iaith? Os oes angen, cynlluniwch Fat Iaith addas a defnyddiol.

Meicro-addysgu byrfyfyr

Ymarfer cyflwyno tasg:

- cyfarchiad.
- esbonio nod/ amcan y dasg.
- defnyddio gorchmynion- unigol/ lluosog.
- Defnyddio cyfarwyddiadau a chwestiynau e.e. Hoffwn i chi i/ Wnewch chi...?
- Esbonio'r dasg.

Tasg addas i'r Portffolio:

- **Tasg Llafar: Unigol**
- **Addysgu a Dysgu**

Recordiwch eich hun yn y dosbarth yn dysgu grŵp bach/ dosbarth. Ceisiwch ddefnyddio:

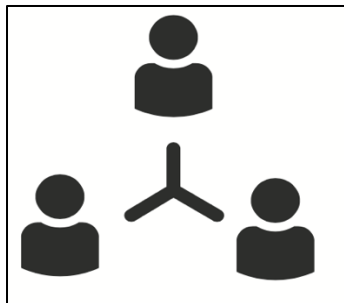
- Amrywiaeth o ferfau gorchmynnol- unigol a lluosog.
- Gorchmynion negyddol e.e. Paid/ Peidiwch/ Rhaid.
- Cwestiynau neu gyfarwyddiadau cwrtais e.e. Hoffwn i/ Allwch chi...?/ Wnewch chi...?
- Defnyddiwch amrywiaeth o fethodolegau dysgu iaith e.e. drilio, cwestiynu, gemau iaith.

Munud i feddwl ...

Pa dechnegau caffael iaith a ddefnyddiwyd yn y ddarlith hon?

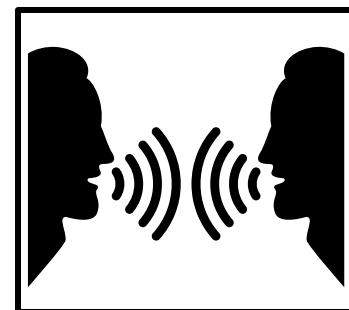
Tasg
ysgrifennu

Grŵp o
dri

Help llaw

Gwaith
bâr

Tasg
wrando

